

ZSUFFA TÜNDE

Angyal a földi pokolban

RÉSZLETEK EGY REGÉNYBŐL

ELSŐ FEJEZET

*Bécs, Irgalmas Testvérek Kórháza,
1956 decembere*

Milyen szavakkal lehet egy ember tudtára adni, hogy amiben bízott, amire várt, az nem sikerült? A remény még él, de semmi más. Vagy mégis! Van még valami... Egy bátor nő elszántsága, akarata, aki hisz a gondviselésben és az isteni csodában. Ezek a gondolatok foglalkoztatták Andreas Möllert, a *Nachrichten* című napilap fiatal újságíróját, aki az elmúlt napokban már többször végigsétált a hóval borított Taborstraße-n, de a végcél, az Irgalmas Testvérek Kórházát nem érte el. Az irgalmas rendi templomig, vagy a mellette álló gyógyszertárig még eljutott, de aztán minden egyes alkalommal meggondolta magát és visszafordult. Pedig csak néhány métert kellett volna továbbhaladnia, hogy a rendház sarkán beforduljon abba az utcába, ahol már a XVII. században is betegeket gyógyítottak. Az újságíró azonban várt, mert hinni akarta, hogy a holnap, az új nap változást ígér. Ma délután azonban elhatározta, hogy akármilyen szomorú hírt is kell vinnie annak az orvosnak, aki néhány héttel ezelőtt megmentette az életét, nem futamodik meg, hanem elmeséli, hogyan fulladt kudarcba az előre jól kidolgozott terv, és miért is nem tudta teljesíteni az ígéretét. Pedig szavát adta rá. Andreas Möller szeretett a szavakkal játszani, de nem akkor, amikor a becsületéről volt szó! Büszkén hirdette magáról, hogy ő a szavak embere. Ezzel is kereste a kenyerét. Írt és beszélt. Kifogyhatatlanul. Most mégis tanácstalan volt.

Az egyébként mindig kedélyes és kalandkedvelő újságíró sötét szemében nyugtalanság villódzott és idegesen rángatta a nyaka köré tekert kockás sálát, amely azóta fojtogatta, amióta megpillantotta a félhomályban a kórház épületét.

– Jó estét! – köszöntötte Möller a tágas előcsarnokban a portást, aki láthatóan nem igazán akart tudomást venni a kora esti látogatóról. – Engel doktorhoz jöttem. Hol találom?

– Már nincs látogatási idő, és ha nem szorul sürgős ellátásra, akkor fáradjon vissza holnap, a rendelési időben – morogta a portás egykedvűen.

– Nem beteget látogatni jöttem, és magam sem vagyok beteg, szerencsére. Egyszerűen beszélnem kell sürgősen Engel doktorral! Tenne valamit, kérem, az ügy érdekében? Mint említettem, sürgős lenne.

– A doktor nem biztos, hogy bent van még – vetette oda félvállról az idős, erősen kopaszodó férfi. Arcvonásai nem tűntek annyira barátságosnak, mint a modora.

Szürke köpenye alól kikandikáló csíkos nyakkendőjén jókora folt éktelenkedett, amely elfogyasztott vacsorájának árulkodó jele lehetett. Az öregember nem rejtette véka alá, mennyire nincs ínyére a beszélgetés. Figyelmét a keresztretjvényfejtés sokkal jobban lekötötte, és különben is, azért vállalt fiatalabb kollégái örömeire már évek óta inkább éjszakai szolgálatokat, mert ekkor viszonylag nyugalma volt. Az alvás meg már különben is nehezebbre esett.

– Egy órával ezelőtt beszéltem magával, azt mondta, hogy Engel doktor az ügyeletes ma éjszaka. Azért vagyok most itt.

– Velem ugyan, nem beszélt! Még nem én voltam szolgálatban! – válaszolt egykedvűen a portás, levette olvasószemüvegét és először vetett egy hosszabb pillantást a zilált hajú, világosszöke újságíróra.

– Teljesen mindegy most, kivel beszéltem. Arra válaszoljon inkább, hol találok a doktort! – vesztette el türelmét Möller.

– Várja magát?

– Nem... Vagyis igen.

– Miről lenne szó?

– Azt gondolom, ez talán nem magára tartozik. Önt nem azért ültették ide, hogy keresztkérdéseket tegyen fel és szűrővizsgálatokat végezzen, hanem, hogy útba igazítson bennünket. Ezért nagyon kérem, intézkedjen végre! – fújtatott Möller.

– És arrogáns – gondolta az öregember, de ezt nem merte hangosan mondani. Helyette csak ennyit jegyzett meg kelletlenül: – Felszóllok a doktor úrnak.

A portás visszatette horgas orrára vastag, szürkekeretű szemüvegét. Lassú mozdulattal elővett egy keményfedelű füzetet, kinyitotta, és ujjával keresni kezdte az orvos elérhetőségét. Möller idegesen lépkedett fel-alá, fekete kalapjának szélét gyűrögette. Megállapította, hogy a portások ebben az épületben is nagyuraknak érzik magukat, de annyi eszük sincsen, hogy az osztályok elérhetőségét fejben tartsák.

– Sebészet... 3...12 – motyogta halkán a portás és tömzsi ujjával komótosan tárcsázni kezdett. – Halló... Salzer vagyok a portáról. Jó estét kívánok, kedves Elke nővér! Tessék mondani, Engel doktor a közelben van?... Köszönöm... Doktor úr, egy fiatalember van itt. Azt állítja, hogy maga tud róla... Hogy mi a neve? Azt nem tudom, várjon, kérem, egy pillanatot, azonnal megkérdezem.

– Neve? – hunyorgott a portás és vékony szája szélét harapdálta közben.

– Andreas Möller, az újságíró.

– Müller úr... nem... nem..., egyedül jött..., biztosan egyedül... Igenis, felküldöm. Viszonthallásra doktor úr! – köszönt el a portás és nyájas, udvarias hangjának nyoma veszett, ahogy az újságíróhoz szólt:

– Menjen fel a harmadikra, a lifttől balra megtalálja a sebészetet, Müller úr!

– Möller vagyok, nem Müller!

– Jól van, akkor Möller... mit bánom én! – rántotta meg a vállát a portás, és ismét belemélyedt a keresztretjvényfejtésbe. Előtte azért még megállapította magában, hogy már nem csodálkozik a férfi faragatlan viselkedésén és hanyagul viselt feketeszíjas, drága bőr oldaltáskáján, hiszen pontosan ilyen pimasznak és fölényeskedőnek képzelt el mindig is egy újságíró.

Andreas Möller megnyomta a liftet hívó gombot, aztán mégis úgy döntött, hogy lépcsőn megy fel a harmadik emeletre. Türelmetlen volt, szapora léptekkel szedte a lábát, már nem akart időt veszíteni. Túl akart lenni a kellemetlen beszélgetésen. Tisz-tában volt vele, hogy mekkora fájdalmat fog okozni az orvosnak, aki bízott benne.

A sebészetben éppen meg akarta kérdezni, hol találja az ügyeleti szobát, amikor megpillantotta hófehér orvosi öltözékében a magas, nyúlánk Engel doktort a folyosó végén. A negyvenedik életévében járó férfi zsebre tett kézzel, nagy léptekkel közele-dett felé, fehér köpenye lengett mögötte. Megállt az újságíró előtt, kezét rázott vele, de nem kérdezett semmit, csak feszülten figyelt.

– Nem sikerült. Sajnálom – kezdte Möller, és egy bátortalan pillantást vetett a fekete hajú orvosra, aki a halántékánál, igaz, alig észrevehetően, de már kissé őszült. Möller levette a szemüvegét és kézfejjével megtörölte a szemét. Nem akarta látni az orvos csalódottságtól elkomorult arcát. Kínos másodpercek következtek, majd meg-köszörülte a torkát és folytatta:

– Magam sem tudom, mi történt velük. Mosonmagyaróváron szétváltak útjaink. Nem így terveztem, ám nem tudtam ellene tenni semmit. Engem igazoltattak, és to-vább kellett jönnöm. Antóniának a kislánnyal viszont le kellett szállnia, nem léphet-tek a határsávba... A reményt azonban még nem szabad feladnunk. Nyitva vannak még a határok, na persze nem úgy, mint egy hónappal ezelőtt, de van még esély arra, hogy átjussanak Ausztriába... Még nem helyezték vissza az aknamezőket és a drót-kerítéseket, pedig már hallottam ilyen tervekről is...

– Visszamegyek értük – vágta rá az orvos.

– Meg ne próbálja! Veszélyes! Az őrtornyokban már leselekedő őrszemek figyelnek éberén, éjszaka fellövik a világítórakétákat is. Ha magyar határőrökkel találkozna, az még a kisebb baj lenne. A problémát a szovjet csapatok jelentik. Megállás nélkül jár-őröznek, igazoltatnak, és nemcsak a határsávon belül, de ezt maga is jó tudja!

– Igen... igen, ezt én is láttam, viszont nem tud lebeszélni, Andreas. Nem várha-tok Antóniára és arra a kicsi lányra tétlenül... – tört fel az orvostól a kétségbeesés válasza.

– Pedig nincsen más választása. Egyébként, nem hiszem, hogy még egyszer kapna beutazási vízumot Magyarországra. Ha meg igen, akkor sem mehetne oda, ahová akar. A Vöröskereszt autóit, illetve szállítmányait is szigorúan ellenőrzik. Csak cél-irányba haladhatnak, természetesen szovjet kísérettel. Esélye sem lenne Mosonma-gyaróváron leszállni... De miket is beszélek! Azt sem tudom, hol van Antónia. Csak ott láttam utoljára, azért emlegetem folyton azt a települést! – magyarázta Möller és idegesen járkált fel-alá az orvos előtt. Azután megállt, és kezével olyan erősen szo-rította a táskáját, hogy ujjai elfehéredtek. – Sajnálom, hogy ilyen hírekkel kellett megjelennem. Borzasztóan resteltem, hogy nem álltam a szavamat, pedig higgye el, látszólag mindent olyan jól előkészítettem..., beszereztem a szükséges okmányokat is. Miután kitoloncoltak az országból, az andai gyűjtőtáborban vártam négy napig... Azon a szakaszon kellett volna ugyanis átlépniük a határt.

– Remélem, nem történt velük valami végzetes. Borzasztóan féltém őket.

– Megértem, ha elsőre az jut eszébe, hogy elkaphatták őket. Viszont nem feltétlenül. Elég furcsa történeteket hallgattam végig a pénzéhes, szélhámos bennszülöttekről azokban a gyűjtőtáborokban, ahol a kimerült menekülteket elszállásolják.

– Kikről? – kérdezte csodálkozva az orvos.

– Bennszülötként emlegetik azokat a helybéli lakosokat, akik úgy ismerik a határhoz vezető utakat a szántóföldeken és az erdőn keresztül, mint a tenyerüket – magyarázta keserűen Möller. – Vannak közöttük azonban szélhámosok is, akik csak többszöri nekifutásra juttatják el a menekülteket a határig.

– Nem hangzik bizalomkeltően...

– Nem bizony! Viszont eszembe jutott most valami, ami reményt adhat – mosolyodott el Möller most először. – Tudja, mit mondott nekem a maga elszánt, hidegvérű Antóniája? „Együtt vagy külön, de véghezvisszük.”

– Nem értem, miről beszél. Nem fogalmazna világosabban?

– De igen. Tudunk valahol nyugodtan beszélni? Elmesélek mindent onnantól kezdve, hogy maga elhagyta Magyarországot, vagyis, hogy a Sziklakórház előtt elváltak útjaink. A történet, hogyan is fejezzem ki magam... – kereste a szavakat Möller – drámai...

– Drámai? Annak tartja? Pedig nem is tudja, mi van mögöttünk. Csak egy rövidke fejezetet ismer az életünkéből. Fogalma sincsen mennyi viszontagságon, tragédián kellett keresztül mennünk. Hittem, hogy ennek végre-valahára vége szakad, és a sors már nem mér ránk több kegyetlen csapást. Andreas! – szólt komolyan, határozott hangon az orvos. – Valamit tennünk kell! Én... képtelen vagyok belenyugodni a mostani állapotba.

– Megértem, mert ez a történet, ahogy az imént neveztük, akár szép is lehetett volna, akarom mondani, lehetne... hiszen még nem látjuk a végét. Jelenleg azonban eléggé tekervényes – jelentette ki Andreas Möller.

– Nem lehet tekervényesebb, mint az elmúlt tizenkét év – sóhajtott fel fájdalmasan Engel doktor. Kezét kétségbeesetten tördelte és tekintete a távolba meredt. Az újságíró rezzenéstelen arccal szemlélte őt. Nem ismerte még oly régóta az orvost, de annyit azért tudott róla, hogy nagyon várta Antóniát. A nőt, akit szeretett. Mit is mondott, hány éve?... Tizenkettő?!

MÁSODIK FEJEZET

*Budapest, Szent Anna Leánylíceum,
1944 tavasza*

Antónia órák óta álmatlanul forgolódott az ágyában, sehogy sem tudott elaludni. Nem szerette a sötétséget. A háború alatt meg különösen nem, egyfajta szorongató érzés kerítette hatalmába, holott a legbátrabb növendékek közé tartozott a Szent Anna Leánylíceumban. Ha nappal volt, erősnek érezte magát, úgy gondolta, akkor nem kell félnie, mert mindent lát és hall. Ő csak a láthatatlantól félt, ezért nem sze-

rette a sötétséget. Tizenhetedik életévében járt. Igazából még az iskolapadban kellene ülnie, de a háború miatt az 1943–44-es tanévet az egész országban miniszteri rendelet értelmében április 1-jén be kellett fejezni. Már több mint egy hónap eltelt azóta, hogy mindenki hazatért az otthonába. Csak az a hat lány, köztük négy végzős, maradt az intézet falai között, akik már a tanév alatt elvégezték a Vöröskereszt ápolónői tanfolyamát és jelenleg önkéntes ápolónőként dolgoztak abban a hadikórházban, amelyet a németek alakítottak ki megdöbbentő gyorsasággal az iskolából. Eleinte csak két tantermet foglaltak el, de mivel a front közeledett, egyre több sebesült szorult ellátásra, és birtokba vették a teljes épületet.

Antónia tízéves kora óta tanult a budai Szent Anna leánylíceumban, az ország egyik legjobb és igen színvonalas képzést nyújtó intézetében. Az iskolát fenntartó szerzetesrend ugyanis nagy hangsúlyt fektetett a lányok képzésére és nevelésére. Úri kisasszonyoknak nevezték őket a hátuk mögött, mert a tehetős családok, valamint a külföldi diplomaták ebbe az iskolába küldték lányaikat. Az apácákra bízottak végtelen fegyelemben és egyszerűségben éltek az intézet falai között. Havonta egyszer lelkigyakorlaton vettek részt, kötelező volt a böjti napok betartása, és mindennap latinul hallgatták a reggeli szentmisét, valamint az esti litániát. Az egyenruha szigorú viselése is hozzá tartozott a fegyelemhez. A lányok sötétkék, térd alatt érő szoknyát viseltek, amelyet egy fehér, nagy gallérú blúzhoz gomboltak. Erre vették fel a mindent eltakaró sűrű kötényt, amelyet csak ünnepnapokon és vasárnap nélkülözhettek. Az érettségi után a lányoknak lehetőségük volt az intézetben tanítói oklevelet is szerezniük. Antónia szintén erre készült. Kislány kora óta készült arra tudatosan, hogy igazi úri kisasszony váljék belőle, és amióta az intézet falai között élt, érezte, hogy nem is szeretne innen soha elmenni. Igen, soha. Nemcsak az iskolát szerette, hanem a szerzetesnővéreket is, vagy ahogy ő nevezte őket: a kedves anyácskákat. Az elmúlt öt évben, édesanyja halála óta, ők próbáltak az akkor tizenkét éves kislányba lelket önteni. Nem volt könnyű dolguk, mert Antónia a bánatát senkivel sem akarta megosztani, és bár még sírni sem látták, nem tudták elképzelni, mennyire képes egyedül feldolgozni fiatalon elhunyt édesanyja halálát.

Antónia mindig is más volt, mint a hasonló korú lányok. Sokkal érettebben gondolkodott és viselkedett. Már gyermekkorában többször a szülei tudomására hozta, alig várja, hogy felnőjön, mert unja barátnői álmodozásait, akik egyre csak képzeletbeli menyasszonyi ruhájukban tetszelegnek. Fintorogva nézte, miként készítenek maguknak menyasszonyi fátylat a frissen mosott selyemfüggönyökből, és ha a kertben virágot szedtek, abból csakis menyasszonyi csokor vagy koszorú készülhetett. Antónia gondolatai is gyakran elkalandoztak, de ő mégis inkább valamelyik történelmi hős bőrébe képzelte magát. Jeanne d'Arc, az orléans-i szűz volt a kedvence, vagyis a példaképe, akit egy árulás után máglyán égettek el. A kis francia parasztlány történetét először édesapjától hallotta. Legkedvesebb emlékei között őrzi azokat a vasárnap délutánokat, amikor Pápus bőrfoteljében kényelmesen elhelyezkedve mesélt a történelem legnagyobb csatáiról, és azok hőseiről. Antóniát magával ragadta Jeanne d'Arc személyisége, akinek tizenkét éves korában látomásai voltak és azt a küldetést

kapta a százéves háború idején, hogy űzze el az angolokat országából és a trónörökös, VII. Károlyt tegye felszentelt királlyá. Antónia olyannyira csodálta kedvenc szentjét, hogy gyermekkorában gyakran látta magát lóháton, karddal a kezében harcolni az angolok ellen, és olyannyira beleélte magát a szerepébe, hogy már-már elhitte, ő is egy kiválasztott, akinek komoly küldetést kell az életében teljesítenie. Igaz, neki nem voltak látomásai. Egyszer még hosszú, barna fürtjeit is levágta édesanyja nagy bosszúságára, csak hogy külsőleg is Jeanne d'Arc-ra hasonlítson, de komoly csalódás érte, amikor meglátta, hogy a legtöbb szentképen, amelyet Papus hozott neki Franciaországból, hosszú, lobogó hajjal ábrázolják őt.

Antónia a leánylíceumban még színdarabot is írt *Szent Johanna, az orléans-i szűz* címmel. Nemcsak rendezője, hanem főszereplője is volt a darabnak. A sikeres előadás után ígéretet kapott, hogy a Magyar Művelődés Házában is bemutatathatják a darabot, ugyanúgy, mint március 19-én Salkaházi Sára szociális testvér *Fény és illat* című, Szent Margitról szóló misztériumjátékát. Ebből azonban nem lett semmi, mert időközben megérkeztek a németek és a feje tetejére állították a várost, kezdetét vette a bizonytalanság okozta rettegés. Antónia viszont nem félt, mert úgy érezte, a francia kislány életre kelt benne, mint mindig, ha szorult helyzetbe került. A nappali légitámadások alatt nemegyszer a kórház területén tartózkodott, és nem menekült elsőként a menedéket nyújtó, sötét pincébe. Turay Theodóra anyja, a rendfőnök és Barcza Magdolna nővér, a házfőnök felelőtlenségnek ítélték meg a fiatal lány tettét. Becsülték ugyan bátorságát és elszántságát, de túlzott önállóságát engedetlenségnek tartották. Ez pedig nem jó előjel, ha valaki a szerzetesi életre készül. Theodóra anyja mégsem fegyelmezte meg annyiszor a lányt, ahányszor szíve szerint tette volna, mert úgy gondolta, hogy a háború nem arra való, hogy a bátrakat elbátortalanítsák. Magdolna nővér már nem volt ilyen megértő Antóniával, mert szerinte még az ilyen helyzetekben sem lehet megengedni, hogy a szabályokat áthágva saját elképzelései szerint cselekedjék az ember. Mivel azonban Antónia hetente többször is vállalta, hogy kötszerért és gyógyszerekért megy akár gyalog is a Vöröskereszt valamelyik elosztó központjába, Magdolna nővér is hallgatott. Igaz, többször a rendfőnöknő tudomására hozta, hogy a lány viselkedése normális körülmények között nem lenne megengedhető.

– Mit jelent az, hogy *normális körülmény*? – kérdezte Theodóra anyja nyugodt hangon egy délután a szobájába betoppanó apró termetű, betegesen vékony apácától.

– Amikor nincs háború – vágta rá Magdolna nővér és megigazította két kézzel nagykeretű szemüvegét széles arccsontján.

– De most az van. Ezt nem lehet nem észrevenni. Ezt kell túlélnünk, ehhez kell alkalmazkodnunk. Ki így, ki úgy. A lényeg, hogy hittel és méltósággal végigjárjuk a ránk szabott utat...

– Valóban, tisztelendő anyja, de a zárdai életben fő az engedelmesség és az alkalmazkodás – mondta Magdolna nővér, majd vett egy mély lélegzetet, lehunyta ájtatosan a szemét és szinte suttogva folytatta: – A vakon alkalmazkodás.

– Nővérem, szeretném emlékeztetni arra, hogy Balázsovich Antónia, ugyan jelezte már, hogy rendünk tagja kíván lenni, de erre hivatalosan csupán jövőre kerülhet sor, amikor is leérettségizik. Igaz, hogy itt él velünk a házban, de a klauzúránkon kívül. Kedves Magdolna nővér, ne gondolja, hogy nem értem, mire gondol pontosan – mosolyodott el az ötvenes éveit elején járó rendfőnöknő, lassan felállt az asztaltól, megigazította földig érő fekete habitusát és az ablakhoz lépett. Óvatosan elhúzta a függönyt, éppen csak rénsnyire, és kinézett a zárda belső udvarára. – Van igazság abban, amit mond. Normális körülmények között, ahogy ön fejezte ki magát, én is másképpen állnék az ügyhöz, hiszen Antónia rendünk jelöltjének számít. Most viszont más problémákkal nézünk szembe. Elég nagy baj, hogy a tanévet is előbb kellett befejezni és az iskolánkat is úgy átalakították, hogy rá sem lehet ismerni. Még az a szerencse, hogy a németek a zárdaunkat nem sajtátították ki, pedig mint hallottam, máshol már erre is volt példa. Jöjjön csak ide, Magdolna nővér! Mutatok valamit – mondta Theodóra anya és tett egy lépést a fehér falon függő fakereszt irányába, hogy a házfőnöknő mellé állhasson. Magdolna nővér fűgén odaugrott, és ő is jól láthatta az éppen érkező német katonai teherautókat.

– Ismét sebesülteket hoztak. Ezeknek a sebesülteknek az ellátásában növendékünk kiválóan helytáll. Kohlmann professzor szerint nemcsak ügyes, hanem igazi lelki támaszt is nyújt a betegeknek, a lábadozóknak, a súlyosan sérülteknek, illetve a haldoklóknak egyaránt.

– Hát igen... igen – köszöriülte meg a torkát Magdolna nővér és kihúzta magát Theodóra anya mellett, aki még így is több mint egy fejjel magasabb volt nála. – Főleg, ha a professzor fiatal asszisztense közelében legyeshkedhet.

Theodóra anya értetlenül összehúzta vastag szemöldökét, és sötétbarna szeme még jobban elsötétült.

– Mit jelentett ez a megjegyzés, kedves nővér? Meg tudná ezt nekem magyarázni? Jól gondolom, hogy ismét valamilyen fontos információt szeretne velem megosztani?

– Tulajdonképpen ezért is jöttem be most ide, hogy figyelmeztessem... – kezdte Magdolna nővér, és zavarában a fekete fátyla alatti fehér szegélyt kezdte el a füle tájékán igazgatni. – Arról van szó, hogy Antónia szemmel láthatóan... szóval Engel doktor és ő... túlságosan nagy figyelmet szentelnek egymásnak.

– Nem túlozza el ezt egy kissé, nővér? Hiszen együtt dolgoznak!

– Nem, nem, tisztelendő anyám! Biztosra állítom, hogy itt többről van szó. Ők ketten... éreznek valamit egymás iránt, olyasmit... amit nekünk nem szabad. Bűnös viselkedés... szemérmetlen gerjedelem.

– Most igazán meglepett, kedves nővér! – válaszolta hűvösen Theodóra anya és visszaült az íróasztala mögé. Hátradólt a székében és kimért hangon folytatta: – Én ennek ugyanis semmi jelét nem tapasztaltam ez idáig!

– Mert a tisztelendő anya nem tartózkodik a betegszobákban éjszaka.

– Éjszaka? – csodálkozott a rendfőnöknő.

– Igen, jól hallotta, tisztelendő anyám. Biztos forrásból tudom, hogy Balázsovich Antónia éjszaka is a kórház területén tartózkodik.

– Hiszen növendékeink nincsenek is éjszaka szolgálatban!

– Az előírások szerint ez valóban így lenne, de ez az engedetlen lány mégis ott van – erősködött Magdolna nővér és óvatosan körbenézett a biztonság kedvéért. Meg akart győződni arról, hogy senki sem hallja őket, és senki nem is akar a főnöknő irodájába belépni. Azután halkán folytatta: – Méghozzá Engel doktorral. Tudja, azzal az orvossal, aki ugyan osztrák, de a külsejét tekintve nem úgy néz ki. Úgy hallottam, hogy spanyol...

– Portugál – helyesbített Theodóra nővér –, Fatimából származik. Ezt nem hallotta? Pedig a mi szempontunkból, ez a leglényegesebb hír. Aznap született, amikor a Szűzanya már nemcsak a pásztorgyereknek jelent meg, hanem több ezer ember előtt is megmutatta magát.

– Valóban, hallottam ezt is, és ez nagyon örvendetes – hadarta Magdolna nővér –, de Antóniára visszatérve, mint már mondtam... elég közel kerültek már egymáshoz.

– Ki világosította fel magát ezekről a...

– Tényekről? – fejezte be Magdolna nővér főnöknője mondatát.

– Tények? Ezek valóban tények? – kérdezte éles hangon Theodóra anyja. – Vagy feltételezések? Szóval, ki beszélt magának ezekről a történetekről?

– Gabriella nővér. Tudja, tisztelendő anyja, Gabriella nővér a héten már kétszer teljesített éjszakai szolgálatot Engel doktor mellett, és elmesélte, hogy Antónia mindkétszer megjelent az éjszaka közepén, és amikor Engel doktor rámosolygott, akkor pír borította el a növendék arcát. Viszont van még valami... – sóhajtott fel Magdolna nővér, és mielőtt folytatta volna a mondatot, keresztet vetett és szemét az égre emelte. – Tegnap éjjel a németek behoztak egy sebesült magas rangú tisztet. Nagy volt az ijedelem, ugyanis sok vért vesztített, mindenki fel-alá rohángált, a katonák orvos után kiabáltak.

– Térjen a lényegre, ha kérhetem! – vesztette el türelmét Theodóra anyja.

– Éppen azt teszem, tisztelendő anyám, de a részletek is fontosak a tisztánlátás végett. Tehát, Kohlmann professzort felkeltették, Engel doktort viszont nem találták a pihenőben. És tudja miért? – Magdolna nővér itt szünetet tartott, arra várt, hogy a rendfőnöknő kíváncsiságát felkeltsse, de ő csak komor tekintettel nézett maga elé. Amikor látta, hogy magától kell tovább mesélnie a szemérmetlen történetet, folytatta: – Engel doktor a kertben ült Antóniával... hogy is fejezzem ki magam, szóval... ölelkezve.

– Gabriella nővér mindezt a két szemével látta?

– Igen, tisztelendő anyám, sőt azt is hallotta, hogy miután Engel doktor visszaért az épületbe, akkor Kohlmann professzor azt mondta neki: „Fiam, kedvemre való, ahogy a kis kökényszeműnek udvarolsz, de előbb mentsünk meg gyorsan egy életet!” Gabriella nővér azt is mondta, hogy láthatóan zavarba jött – jegyezte meg Magdolna nővér.

- Ki? Engel doktor?
- Nem. Antónia, mert rájött, hogy Gabriella nővér leleplezte a titkukat. És...
- Köszönöm, Magdolna nővér, eleget hallottam. Beszélni fogok a növendékünkkel.
- Ezt messzemenően támogatom, tisztelendő anyám, ugyanis aki szerzetesi hivatással bír, annak nemcsak az engedelmisséget kell megfogadnia, hanem a tisztaságot is, éppen úgy, ahogy a mi Urunk, amikor azt mondta...

Magdolna nővér vett ismét egy mély lélegzetet, mintegy erőgyűjtésre, gondolatának befejezésére, de Theodóra anya nem hagyta. Felemelte méltóságteljesen a kezét, intett, hogy köszöni, hiszen eleget hallott, és kezébe vette tollát. Ezzel jelezte, hogy most dolgozni szeretne. Amikor Magdolna nővér becsukta maga mögött az ajtót, a főnöknő az arcát a kezeibe temette. Elhatározta, hogy beszélni fog a lánnyal, csakhogy tisztán lásson, vagyis, hogy tisztán lássanak. Meg kell beszélniük, hogyan képzelik el a jövőt, még akkor is, ha háború van. Theodóra kedvelte Antóniát, ugyanúgy, ahogy megboldogult édesanyját is, akit még húsz évvel ezelőtt szintén tanított. Ugyanolyan kökényszemű, barnahajú növendék volt, mint a lánya. Amikor erre gondolt, elmosolyodott. Eszébe jutottak az idős Kohlmann professzor szavai. Ugrin Gizella természete azonban teljesen más volt, mint Antóniáé. Róla sokkal jobban el tudta volna képzelni, hogy apáca legyen. Csendes volt, és végtelenül alázatos, kedves lány. Áradt belőle a megfontoltság, a nyugalom, nem úgy, mint a lányából. Antónia tüzes volt, egy elolthatatlan tűzhöz lehet őt hasonlítani, amely néha ugyan pislákoló parázssá változik, ám ha belefújnak, ismét nagy lángra kap. Magdolna nővér engedetlen lánynak nevezte, ő pedig inkább roppant makacsnak és vakmerőnek tartja. Ezért is tudta a télen oly nagy beleéléssel eljátszani a színpadon Jeanne d'Arc-ot. Elképzelhetetlennek tartotta, amit Magdolna nővértől hallott az imént. Antónia nem az a típus, aki gyorsan szerelemre lobban. Vagy mégis? Hiszen mindig a tűzhöz, a lánghoz hasonlítja. Már Theodóra anya sem tudta, mit is gondoljon. Kiváló emberismerete most mégis azt súgta neki, hogy Antónia nem az az álmodozó, merengő szerelmes lány, mint amilyen szegény édesanyja volt.

TIZENÖTÖDIK FEJEZET

Keserű távozás

Lucca bármennyire is igyekezett, a gonosz erőivel nem tudta felvenni a harcot. A Vörös Hadsereg katonái nemcsak a Várnegyedet és a fővárost ostromolták, majd vetették be, és nemcsak házakat raboltak, fosztogattak, hanem lányokat, asszonyokat is rettegsben tartottak. Nem válogattak áldozataik közül. Nem számított, ki hány éves, a lényeg számukra csakis az erőszakos birtoklás volt. Jól tudták, hogy tettükért nem jár se büntetés, se megtorlás. Sztálin szerint ugyanis a zord, kegyetlen háborúban a nemi erőszak nem bűncselekmény, hanem jutalom, és a katonák igenis megérdemelnek egy kis szórakozást. Futótűzként terjedt az egész országban, hogy a nőket, illetve

a gyereklányokat el kell rejteni előlük, mert különben kíméletlenül lecsapnak rájuk és a vodka hatására még érzékeltlenebbé és agresszívabbá válnak.

Amikor az oroszok a Sziklakórházban is megjelentek, a kórház dolgozói visszafojtott lélegzettel, mozdulatlanul álltak a túlzásúfolt folyosókon. Riadvá nézték, ahogy a katonák végigvágztak géppisztolyaikkal a barlangon. Az értéktárgyakon, főleg a karórákon kívül mást nem vittek magukkal és nem bántották sem az orvosokat, sem az ápolókat. Csak német katonákat kerestek és mikor rájuk találtak a Sziklakórházon át vezető ajtón, elhurcolták őket, a súlyos sérülteket pedig egyszerűen agyonlőtték. Mivel sokan azt gondolták ezek után, hogy az oroszok tiszteletben tartják a Vörös-kereszt dolgozóit, a kórház környékén szabadon mertek mozogni. Antónia is így tett egy hűvös márciusi délutánon. Gerdával sétált éppen, amikor hangos sikoltozásokra lettek figyelmesek. A Szentháromság utcában oroszok erőszakoskodtak egy fiatal nővel. Antónia és Gerda azonnal megfordultak, hogy elrohanjanak, de két orosz katonával találtak szemben magukat. Gerdát a többi katona felé hajtották. Antóniának sikerült a Sziklakórház irányába futnia, de amikor már majdnem elérte a Várfalat és le akart rohanni a lépcsőkön, egy kopasz tatárképű beérte. Durván megragadta a lány karját, a földre taszította és többször belerúgott. Antóniának a rémülettől nem jött ki hang a torkán. Megijedt az orosz tekintetétől, hiszen kicsi, fekete szemében vad örület égett. Antónia kétségbeesetten próbált küzdeni. Azután, mikor letépte a koszos, vörös csillagos egyenruha egyik kemény lengő vállapját, egy hatalmas ütés érte először az arccsontját, majd a száját. A vér íze és az erős fájdalom könnyeket fakasztva törte meg az ellenállását. Forgott vele a világ, tompán hallotta az orosz szitkozódását, aki már előtte térdelt letolt nadrágjával és erőszakos mozdulatokkal szabadította meg a lány alsótestét a ruháitól. Szétfeszítette lábait a vállára hajlította, majd még egy erőteljes ütest mért a fájdalomtól eltorzult vérző arcra. Az orosz azután durván birtokba vette a lány testét. Antónia sikítani, kiabálni akart, de csak egy erőtlen nyöszörgés hagyta el a száját. A durva ütések és az elsöprő kínok megöltek valamit a lányban. Szemei élettelenül merengtek az égboltra, míg a férfi egyre erőteljesebben zihált és rázkódott felette. Antónia a benne fejlődő életre gondolt, majd mielőtt elsötétült volna előtte minden, és elveszítette volna az eszméletét, még egy orosz katona alakját látta homályosan a közelében. Hallotta még a hangját is, valakivel jókedvűen beszélgetett.

Amikor Antónia magához tért a hideg talajon és elviselhetetlen alhasi fájdalmakkal küzdött, pánikszerűen a lába közé nyúlt. Vérzett. Szembesült a ténnyel, hogy nem egy rémálomból ébredt fel éppen. A szégyentől és a megaláztatottságtól keserves jajveszékelésbe kezdett. Összebb húzta magát, mert felállni képtelen volt. Az égető, zsibbadó fájdalom teste minden apró pontjához elért, de legjobban a lelkét tépte, kínozta. Még mindig érezte a vér ízét a szájában és az orosz förtelmes, izzadt, bűdös szagát a testén. Öklendezni akart, de nem volt hozzá ereje. Közben egyre csak az járt a fejében, hogy azt a koszt, és azt a szennyet, amelyet a tatárképű hagyott maga után, soha nem tudja lemosni magáról. Sem az őt ért szégyent. Az undort, amit érzett, pedig nem fogja túlélni. Abban a pillanatban szeretett volna meghalni, hiszen így

már nem tud élni. Fázott, de nem mozdult. Legalább halálra fagy. Ezért nem is kiabált. Nincs miért. Nézte a véres ujjait. Tudta, mit jelent. Az orosz megölte a kisbabáját is, ezért sem küzd az életéért. Orosz vagy oroszok? – futott végig hirtelen az agyán. Nem tudta, végül is hányan gyalázták meg, hiszen elájult.

Antónia kiegészzett a halállal.

Nem emlékezett azután arra, ki talált rá és hogyan került a Sziklakórházba. Arról sem volt fogalma, meddig feküdt a Vár falánál. Csak arra emlékezett, hogy mire gondolt és mit érzett a hideg földön, mert az nem változott. Csak a helyszín. Az orvosi szobában feküdt egy ágyon és Lucca ült mellette mélyen összetörve. Amikor a lány kinyitotta a szemét, a férfi vigasztalóan megsimogatta az arcát.

– Ugye, meghalt... – szólt remegő szájjal a lány és megérintette a hasát. Lucca szomorúan bólintott. – Nem vigyáztál ránk... pedig megígérted – vádaskodott a lány, nem is sejtve, milyen sebeket ejt szavaival a férfin. – Hagytad, hogy az az állat... de az is lehet, hogy állatok elvegyék azt, ami nem az övék.

– Többen voltak? – kérdezte dühösen, könnyekkel a szemében Lucca és a lányhoz húzódtott.

– Nem mindegy az neked? – rántotta meg a vállát Antónia, és bár keserves sírás fojtogatta a torkát, egyetlen könnyet sem ejtett. Megpróbált felülni, de hiába igyekezett. Fájdalom nyilallt az oldalába, ahol az orosz megrúgta. Iszonyatos harag, bosszúvágy tükröződött a szemében. Lucca karjaiba zárta és gyengéden vigasztalta, de a lány undorodva taszította el magától. Amikor a férfi ismét megkísérelte, Antónia arcul vágta. Lucca megriadt a lány viselkedésétől. Nem tudta, mitévő legyen, hogyan segíthet neki. Csak szomorúan nézte őt.

– Tűnj el! – kiabált Antónia. A férfi nem mozdult. – Tűnj el, hallod?

– Antónia... tudom, hogy most nem könnyű, tudom, min mentél keresztül...

– Semmit sem tudsz... – rázta meg a fejét a lány. – Semmit sem tudsz...

– Engedd, hogy segítsek!

– Nem kell!

– Szeretnék... – kérte a férfi és kinyújtotta a kezét Antónia felé. Kék szemével a lány érzéketlenül nézett rá.

– Nem kell, már mondtam...

– Akkor azt mondd meg, mit tegyek!

– Azt, hogy ne nyúlj hozzám többet. Te sem. Egy ujjal se.

Lucca tehetetlenségében önkéntelenül ökölbe szorította a kezét, felállt és behúzta maga mögött az ajtót. Tudta, hogy a lányban a kétségbeesés, a megaláztatás és a düh kevergett, mégis fáj neki a viselkedése, hiszen az a kis élet, amely nem tud megszületni, az az ő gyermeke is lett volna. És Antónia is hozzá tartozik, még ha most mások birtokolták is a lány testét. Azt viszont kegyetlen erőszakkal tették. Lucca végtelenül dühös volt és nagyon elkeseredett. Tudta, hogy a lány testén a sérülések gyorsan begyógyulnak, de a lelki megrázkódtatását nem fogja egyhamar kiheverni, hiszen a lel-

két is megerőszkolták. A férfi maga sem tudta, miként fogja feldolgozni a történeteket, és azt sem tudta, mennyi időnek kell eltelnie, hogy elfelejtse azt a látványt, amikor két ismeretlen férfi behozta az eszméletlen Antóniát a kórházba. Az összevert, meggyalázott lányon cafatokban lógott a ruhája, mintha egy vadállat áldozatául esett volna. Iszonyú fájdalom ült Lucca lelkén, amikor a lány mozdulatlan testéről mosta le a rászáradt vért. Viszont egyben hálás volt a sorsnak, hogy Antónia életét legalább meghagyták az oroszok, nem úgy, mint Gerdaét és a másik nőét, akiknek vérbefagyott mezítelen holttestét a Szentháromság utcában találták meg.

Antónia szíve megkérgesedett, képtelen volt bármit is érezni. Nemcsak a gondolatai, a teste is megbénult. Igen, megbénult, hiszen nem érezte. Olyan volt, mintha nem is lenne teste. A háború benne is elpusztított valamit, amely már nem hozható vissza. Pedig ő éppen azt akarta visszakapni. Sokáig azt gondolta, hogy a háború őt nem töri meg annyira, hiszen megismerte Luccát, és mellette boldog volt, de amióta átélte azt a borzalmat a Várkertben, már Luccára sem tudott úgy nézni, mint korábban. Kerülte, pedig tisztában volt vele, hogy a férfinak mekkora fájdalmat okoz vele. Miután elültek a harcok a fővárosban, és már nem kellett bombázásoktól, nyílt utcai harcoktól tartani, Antónia elhatározta, hogy visszatér a számára idáig mindig védelmet nyújtó Szent Anna leánylíceumba, Emma és az apácák mellé. Összecsomagolta kis bőröndjét és elindult a betegszállító autó irányába, amely már várt rá a kórház előtt. Lucca utána futott, és óvatosan megérintette Antónia karját. A lány mérgesen nézett rá, ezért visszahúzta a kezét, és inkább zsebre tette szomorúan.

– Ne hagyj itt, kérlek! – könyörgött kétségbeesve.

– Nem tudok itt maradni! – rázta a fejét a lány, és tett egy lépést hátrafelé. Nem akart a férfihez túl közel állni.

– Miért nem engeded, hogy segítsek? – kérdezte panaszosan Lucca, de a lány nem válaszolt, némán nézte a férfit. – Antónia, a szerelem nemcsak arra az időre érvényes, amikor minden szép és kedvező, hanem... amikor nehézségek jönnek, tragédiák történnek. Akkor mutatja meg igazán az erejét.

– Ebben én is hittem.

– De akkor miért nem bízol bennem?

– Lucca... ne várj tőlem választ. Haldoklik itt bent valami – jegyezte meg a lány. A szívére szorította mindkét kezét és hozzátette: – De lehet, hogy már meg is halt.

– Emlékszel az ígéretünkre? Semmi és senki nem szakíthat el bennünket egymástól, és mindig megtalálalak, csak várj rám.

– Bármeddig is tart – mondta halkán a lány, miközben szemében könnyek csillogtak –, de amikor ezt ígértem, még minden másképpen volt.

Lucca le akart törölni egy kövér könnycseppet a lány arcáról, de mikor a férfi megérintette, Antónia elkapta a fejét.

– Nem akarok neked fájdalmat okozni, elég, ha nekem fáj – magyarázta a lány.

– A te fájdalmad az enyém is. Megértem, hogy innen menekülsz. Csak előlem ne fuss el. Nem akarlak elveszíteni. Vigyázni akarok rád.

– Mint idáig? – kérdezte megvetően Antónia.

– Nagyon igazságtalan vagy velem – jegyezte meg mély fájdalommal a hangjában Lucca. – Gondolod, hogy nem védtelek volna meg, akár az életem árán is, ha tehettem volna?

– De igen. Bocsáss meg..., valóban igazságtalan vagyok veled. Te nem tehetsz semmiről – suttopta Antónia. – Te nem ezt érdemled tőlem.

– Ezért sem fogom hagyni, hogy kisétálj az életemből. Szeretlek, ezt ne felejtse el... Hallod?

Lucca tudta, hogy a lány irtózik minden érintéstől, nem volt bátorsága átölelni, pedig a szíve szerint azt tette volna. Csak állt vele szemben és nézte őt. A lány válasz helyett az autóhoz sietett. Felrántotta az ajtót és beszállt. Vetett még egy pillantást a férfitra, aki lehajtott fejjel állt a kórház előtt. Antónia szíve nagyot dobant. Nem akarta bántani Luccát. Hetek óta ez volt az első olyan érzése, amely jelezte, hogy megtaposott teste mégsem szűnt meg létezni.

HARMINCKETTIK FEJEZET

Tímáréknál a Hortobágyon

Hortobágyot csend borította. Elhagyatott, néma csend, mintha nem is élt volna ott ember. Antónia a falu szélén álló vasútállomásra sietett Tímárék házához gyors, könnyed léptekkel. Nem találkozott senkivel, az utcák kihaltak és kopárak voltak, a levelek lehullottak már a fákról, valamint a terebélyes bokrokról is. Az árkok szélén és a parasztházak elejét díszítő, vidáman pompázó virágok helyett csak a szürke, kiüresedett ágyások árvalkódtak. Minden ház környéke, minden kert az elmúlásról, a gyászról árulkodott, mintha összhangban állna a természet az ország sorsával. A faluban nyoma sem volt a feldúlt budapesti állapotoknak. Nem zúgtak a szovjet repülő Antónia feje felett, nem dörögtek az ágyúk, nem lehetett tankokat, felfegyverzett egyenruhásokat szállító teherautókat látni, nem voltak igazoltatások, mégsem keltett ez a szokatlan nagy csend a fiatal nőben megnyugtató, békés érzéseket. Rázta a hideg, pedig a bágyadt, kora téli napsugarak a csupasz fák ágain keresztül kellemesen sütöttek rá.

Antónia kinyitotta a jól ismert, szegényes ház fakapuját. Mivel a fészerből hangokat hallott, egyenesen oda tartott. Tímár Pista a sötétkék vászonból készült egybe részes munkaruhájában diót tört egy csonka nyárfatörzsön. A kis Johanna körülötte rohangu, a Tisza névre hallgató, borzas szőrű pulikutyával játszott. A gyermek élénksége melegséggel töltötte el Antónia szívét. Leguggolt és boldogan kapta karjába a felé botladozó aranszőke hajú kislányt. Tisza hangosan csaholt örömeiben, és körbeugrálta a váratlan vendéget. Antónia most nem láthatta a hűséges barát apró csillogó szemét, mert az összecsomósodott fekete szőr eltakarta azokat.

– Isten hozott, Tóni!

– Adjon Isten, Pista bácsi! – köszönt Antónia is, és azon vette magát, hogy már nem is idegesíti a „tónizás”, pedig ki nem állhatta, ha így szólították. Az elmúlt évek-

ben azonban hozzászólt, hogy itt a Hortobágyon vele sem tesznek kivételt, és ugyanúgy nevezik, ahogy a faluban élő egyetlen Antóniát. Az erősen foghíjas, szabadszájú, kövér, idős nő, akinek mindig vasvilla volt a kezében és a szénát férfiakat meghazudtoló gyorsasággal pakolta fel a lovas kocsira, Tóni néniként volt ismert. Antónia hiúsági kérdést csinált a megszólításból, nem akarta, hogy még ha csak a neve hangzása miatt is, de ezzel a nővel azonosítsák.

– Mi járatban vagy erre felé? Csak nem a mi tündérványkánkat akarod magaddal vinni? – kérdezte Tímár Pista.

– De, bizony! – felelte mosolyogva Antónia és egy nagy pusztit nyomott kislánya kerek arcocskájára. – Nélküle egy tapodtat sem teszek!

– Márpedig innét el nem viszed! Legfeljebb te is nálunk maradsz, jányom! Úgy megszerettük a mi Juliskánkat... Nem vagyok ám szenilis vénember, tudom, hogy nem ez a jányka neve, de nekem nem akaródnak a számra jönni az a flancos név. Ezért a nagyanyjával elneveztük, Juliskának. Ugye, bogaram? – kérdezte a kislányt széles mosollyal a nagyapja. – Aztán, voltál-e már benn a házban? Tudja az asszony, hogy milyen meglepetés ért ma bennünket?

– Még nem, Pista bácsi!

– Akkor gyerünk befelé, gyorsan, bizonyára készen van már a délebéddel – mondta a férfi és felemelte a ládát, amelybe a megtört diókat gyűjtötte. Majd feltette egy polcra, a többi mellé. Elindult a ház felé, térdig érő fekete gumicsizmájáról hangosan verte le a rászáradt sarat, és közben azon dűnnyögött, hogy már megint belelépett egy tócsába, amikor a tyúkokat kiengedte, pedig mennyire vigyázott. Antónia mögötte haladt vidáman, karján a kislánnyal. Már hányszor hallotta ezeket a szavakat Tímár Pistától! Mikor még Emmával itt élt, a csizmacsapkodás hozzátartozott az életükhöz, a mindennapjaikhoz. Mindig tudták, mikor közeledik a ház ura, mert a pitvar előtt megkezdődött a küzdelem: télen a hóval, ősszel a nedves falevelekkel. Csak nyáron nem hallották a csizma csapkodását és a hozzátársuló dűnnyögést. Csak, ha az eső esett.

– Ide süss, Asszony! Megjött a mi Tónikánk! – kiabált már messziről Tímár Pista és éles hangjára kiszaladt az udvarra a felesége. Erzsike fején egy fehér kendő volt, az alá rejtette ősz haját és piros rózsás otthonkáját egy csíkos kötény takarta. A kerekarcú, kedélyes asszony összecsapta az örömtől a kezét:

– Ez aztán a meglepetés! Miért nem szóltál érkezésedről, akkor nem ilyen szerény ebédet főztem volna.

– Nem szükséges. Nekem megfelel, amit élém tesznek, nem válogatok. Ne tessék már úgy bánni velem, mintha nem ismernének!

– Persze, jányom, de a vendég, az mégiscsak vendég. Főleg, ha ilyen messziről érkezik, mint ahogyan te.

– A fővárosból, ráadásul – szólt közbe Tímár Pista és Antóniára kacsintott. Szerette a feleségét ugratni. Levetette a pitvarban koszos gumicsizmáját, és a kitaposott kockás mamuszába bújít. Benyitott a gyér világítású, de barátságos, kellemes meleg konyhába, majd a sütőkemencéhez csoszogott. Egy álmos kismacska feküdt a szélén,

és apró lábait dorombolva nyújtogatta. – Mondd csak, Tóni, mi van arra tifelétek, mert az újságoknak egy szavát sem lehet elhinni.

– Semmi jó. Nem szívesen beszélek róla. Ilyen öldöklést a háborúban láttam utoljára. A Sziklakórházban alig bírtuk erővel a sebesültek ellátását.

– Aztán tudod-e, hogy az első lövések itt nálunk, Debrecenben dördültek el október 23-án? – kérdezte Erzsike és serényen terítette az asztalt.

– Igen, tetszett mondani, amikor Johannáért jöttek...

– Hát persze! Teljesen kiment a fejből, hogy találkoztunk ott nálatok. Szegény Emma még élt... Isten nyugosztalja azt a drága asszonyt. Sajnálom, hogy nem lehetünk ott a temetésén, de nem mertünk elindulni. Egészen borzalmas híreket hallunk innen-onnan. Mi is hallgatjuk ám a Szabad Európát, persze csak nagyon halkán és titokban. Odabújunk olyankor jó közel a rádió hangszórójához, és a kaput is bezárjuk, nehogy valaki besúgjon bennünket. Sose lehet tudni..., jobb félni, mint megijedni.

– Ezzel egyetérték – jegyezte meg Antónia.

– Drága Emmánk temetése miatt pedig igazán nagyon gyötör a lelkiismeret.

– Erzsike néni, ez így volt jó. Valóban nem volt biztonságos a város, a fővárosiak sem merészkedtek az utcára.

– Nem csak a főváros, az egész ország nem biztonságos az ilyen emberek számára, mint mi vagyunk. Ha egy mód van rá, ki sem megyünk az utcára – kezdett bele a mesélésbe Timár Pista. – Amikor még hittünk a szabadságban, ez október végén volt még... kihallatszott minden házból a Kossuth Rádió. Hallgattuk Nagy Imrét, meg a Himnuszt, a Rákóczi-indulót, aztán mostan mi van már megint? Ruszki nóta! Újra mossák a fejünket a marhasággal! Nem mer itt senki sem a másikkal beszélgetni. Mindenki retteg. A bolt előtt sem gyűlik már a kupaktanács, mint korábban. Mindenki megveszi, amire szüksége van, aztán le is út, fel is út, mennek Isten hírével. Ki merre lát. Zavaros, mocskos egy világban élünk. Mondtam is az asszonynak, ha fiatalabbak lennénk, híreket-hamvamat se találnák...

– Pista! Az ég szerelmére, ne olyan hangosan! – csitította a férjét Erzsike.

– Hát így kell nekem élni? Még a saját házamban sem mondhatok azt, amit akarok? – csattant fel a férfi. No, hát ezért is mennék innét! Azt mondják, hogy nem őrzik a határokat, nem nehéz átjutni rajta. Igaz-e a mondás, jányom?

– Igaz – válaszolta halkán, szűkszavúan Antónia. Kimondottan feszengve érezte magát a téma miatt.

– Ha nem szeretném annyira a kisjányt, még buzdítanálak is arra, hogy te is hasonlóan cselekedjél. Nem vár itt ránk semmi jó! Ott Nyugaton, aztán mégiscsak szabadság van!

– Ne beszéljél így, te Ember! – korholta az urát Erzsike és egy piros, zománcozott fazekat tett le az asztal közepére. A köménymaglevesből kikandikáló merőkanalat a férje felé fordította. – Egyél inkább!

– Aztán, miért nem? Ne mondjad már, hogy nem volna igazam!

– Igazad van, de hát a kisjány a szemünk fénye! Ugye, aranyom? – csücsörített kedvesen az unokájára Erzsike. Antónia szótlánul ült az asztalnál, és egyre jobban

szorított a torka. Éhes volt, mégis alig tudta magába erőltetni az ételt. Minden falattal meg kellett küzdenie, ezért inkább Johannát etette. Erzsike sürgött-forgott a konyhában, a frissen sült kenyérré keresztet rajzolt a kés hegyével, majd felvágta. Átnyújtott a férjének egy karéjt belőle, aki jóízűen kanalazta be az ebédjét.

– Csak két napot maradhatok, azután vissza kell mennem Budapestre. Szívesen maradnék, de újra munkába kell állnom – szólalt meg ebéd után Antónia és a hazugság miatt legszívesebben leharapta volna a nyelvét.

– Nem veszélyes? – kérdezte aggódó hangon Erzsike.

– Már nem. Lassan visszaáll az élet, minden ott folytatódik, ahol abbamaradt. A forradalmat leverték, nincs mit tenni már.

– Most jön majd a leszámolás! Aki nem tartja a pofáját, azzal csúnyán elbánnak. Hogy a fene egye meg a mocskos etetőjüket ezeknek a gazfickóknak! Miért nem takarodnak már el innét! – ugrott fel az asztaltól Tímár Pista és egyre jobban felhergelte magát. – Lesz itt ne mulass, jányom, én mondom nektek!... Előszednek mindenkit, majd meglássátok! Aztán téged, remélem, békén hagynak. Te is sebesülteket, meg háborús bujtogatókat ápolnál, ahelyett, hogy a vörös zászlót lengetted volna, vagy szovjet testvéreink hátsóját nyaltad volna!

– Nem... nem hiszem, hogy bántanának – mondta halkán Antónia és elvörösödött. Nem merete bevallani, hogy már elkezdtek összeírni azoknak a nevét, akik a Sziklakórházban dolgoztak, vagy csak egyszerűen a sebesülteken segítettek az utcákon. Antónia jól tudta, hogy nem véletlenül nem jelentkeztek jó néhányan már november végén a Sziklakórházban önkéntes munkára, és azt is tudta, hogy a munkatársak közül sokan elmenekültek Ausztrián keresztül valamelyik távoli országba. Nem volt ebben semmi meglepő, hiszen futótűzként terjedt el, hogy ne is számítsanak kegyelemre, mert ők is „ellenforradalmárokként” vannak számon tartva. Megpecsételődött a sorsuk, és idő kérdése, mikor csapnak le rájuk.

– Miért bántanak, Pistám! Nőkhöz csak nem nyúlnak már!

– Nem-e? Ezek? Hát még mindig nem érted, Asszony? – kérdezte Tímár Pista és szemrehányóan nézett a feleségére. – Ott van Jolán! Vele mit tettek?

– Az már nagyon régen volt!

– A vér nem válik vízzé! Ugye, te érted, miről beszélek? – szegezte a kérdést Antóniának a feldühödött férfi. A nő bólintott. – Akkor legalább mi értsük egymást! Megmondom őszintén, éjszaka nem alszom nyugodtan miattatok. Egyre csak azon töröm a vén fejemet, hogy mi volna a helyes tinétek.

– Ne tessék aggódni – válaszolta halkán Antónia, de nagyon is tudta, hogy Tímár Pista, bár egyszerű ember, de a kellő józan paraszti esze és a tapasztalata megvan az élethez.

– Könnyű ezt mondani, jányom! Már Jolán is intett a bajtól, ő is félt téged. Megjárta a poklok poklát a Szovjetunióban, ismeri ezeket, mint a tenyerét! Nem akartam az asszonyt megijeszteni, elég ijedős már így is, de már megfordult a fejemben, hogy mi lesz a kisjánykával, ha veled történik valami borzalom. Ha megint elővesznek tégedet, mint múltkorában! Akkor se tettél rossz fát a tűzre, mégis meghurcoltak.

- Pista, hagyd már végre abba a riogatást! – könyörgött Erzsike.
- Nem vagyok én vészmadár, hanem egy aggódó vénember, aki már megélt ezt és azt. Esztikém jobb sorsot szánt Juliskának, mint ami nekünk kijutott – kesergett Tímár Pista és szeme megtelt könnyel. – Meg aztán védeni akart minket a szegénytől... egy zabigyerek miatt... Jól is tette az én drága jeánykám! Jó döntést hozott... bizony ám! Téged meg az Isten áldjon meg, Tónikám, a jószágodért... és hogy megmentettél bennünket a falu csúfos szájától.
- Szóra sem érdemes, Pista bácsi! Johanna az én szemem fénye is, és úgy szeretem, mintha a szülőanyja lennék. Nagyon hiányzott már, alig vártam, hogy érte jöhessenek.
- Aztán hogyan tovább? – érdeklődött Tímár Pista és megpödrötte bajuszát.
- Visszautazunk a fővárosba, én munkába állok, Johanna meg megy a bölcsődébe – felelte Antónia és a kislányra mosolygott. Csak remélni tudta, hogy nem lepleződtek le hamis szavai.
- Hiszed, hogy ez ennyire könnyen fog menni?
- Miért ne menne? – szólt közbe Erzsike és mikor meglátta férje komor tekintetét, és összehúzott szemöldökét, folytatta: – Miben sántikálsz, te, Pista?
- Nem sántikálok én semmiben! Csak a sárban! Istenemre, igazat beszélek!
- Ne beszélj nekem! Jól ismerlek én téged!
- Na, jól van, elmondom, min forog hosszú ideje az én fejem. Mondtam már az előbb is, hogy nem alszom, csak forgolódom éjszakánként – adta meg magát Tímár Pista, és olyan kérdést szegezett Antóniának, amelyre ő legfőképpen sem számított: – Van neked családod Svájcban, ha nem csal az emlékezetem, ugye?
- Igen, a nagynéném. Apám húga. Miért tetszik kérdezni?
- Nem gondoltál arra, hogy odautazol... hogy átköltözöl hozzájuk?
- Nem – válaszolta Antónia röviden és szemét elkerekítve, kíváncsian várta, hova akar a férfi kilyukadni.
- Miért kérdezel ilyeneket, Pista? – remegett Erzsike hangja.
- Mert... már mondtam az imént, hogy ha fiatalabb lennék, nem lennék itt, ebben az országban. Mondjad csak jányom, tényleg nem akarsz...
- Hagyd már abba, te – kiabált Erzsike. – Hát, elment a józan eszed? Mire akarsz rábeszélni a Tónit? Hogy itt hagyjon bennünket az unokánkkal? Megölné a bánat!
- Azt a keservit! – legyintett a kezével Tímár Pista. – Senkit nem öl meg a bánat, csak mert új életet kezd a fiatalság... Viszont szabad világ vár Nyugaton rájuk, nem pedig ez a börtön! Te is azt mondtad, Asszony, hogy Antónia amerikai barátnője milyen más! Miért ne lehetne a mi jánykáinknak is olyan élete? Hát már elfelejtetted, hogy Tónit hogyan ismertük meg? Őt is meghurcolták itt nálunk a régmúltban!
- Hogy felejtettem volna el!
- Akkor most miért nem akarsz megérteni, hogy miről beszéllek?
- Értem én... értem én – hajtogatta Erzsike és leült a kis sámlira a kemence mellé.
- Tónikám, drága Tónikám, ugye, te nem akarsz elmenni a kisjánnyal?
- Ha ilyeneket kérdezel, csak nem értettél meg engem, Asszony!

– Képtelen vagyok hazudni – kezdte Antónia halkán. – Képtelen vagyok úgy itt hagyni magukat, hogy nem mondom meg az igazat. Pista bácsi, a maga szavai megerősítettek engem a döntésemben. Sajnálom, Erzsike néni, hogy fájdalmat okozok, de... igen... én is készülök Nyugatra – vallotta be Antónia. Aggasztó, ijedt hallgatás következett. Antónia látta, hogy Erzsike arcából hirtelen kiszaladt a vér, és halálápadttá vált. Riadt, könyörgő tekintettel nézett a férjére, mintha tőle várna segítséget. Mivel Pista egy szót sem szólt, nem tiltakozott, hangos, keserű zokogásba tört ki. Antónia érezte Erzsike gyöttrő kétségbeesését, fájdalmát, marcangolta is a szívét, mégis megkönnyebbült. Kimondta, amitől félt, ami nem hagyta napok óta nyugodni.

– És hová tartotok? – kérdezte Tímár Pista kis idő elteltével. Arcán kényszeredett, zavart mosoly jelent meg.

– Ausztriába.

– Oh, hát a labancok földje itt van a szomszédban! Az nem a világ vége!

– Nem, valóban nem az – mosolygott bátorítóan Antónia. Felállt az asztaltól és letette Johannát óvatosan a földre. A kislány a nagypajához futott, Antónia pedig le-guggolt a síró asszony mellé és biztatóan átölelte.

– Aztán mentek a nagy semmibe céltalanul, vagy van ahol várnak benneteket? – hüppögött Erzsike és megfogta Antónia kezét.

– Várnak. Különben nem mennék. Tetszik tudni, már a háború alatt úgy döntöttem, hogy Ausztriába költözöm azzal a férfival, akivel össze akartunk házasodni, de az élet közbe szólt.

– Pedig mennyi szenvedéstől megmenekülhettél volna, te jó jány! – jegyezte meg Tímár Pista. – Igaz, akkor most nem ismernék téged.

– Pontosan. Mindennek így kellett történnie, ahogy történt – szögezte le Antónia. – A sorsát senki sem kerülheti el – mondta, és alig láthatóan, de elmosolyodott. Luccára gondolt, és azokra a pillanatokra, amikor Lucca ezt mondta neki. Amikor minden elkezdődött.

– És most is ehhez a férfihez mégy? – kérdezte Erzsike.

– Igen.

– Ennyi évet várt rád? Akkor nagyon szerethet tégedet.

– Igen. Tessenek megnyugodni, Johannának meglesz mindene... lesz igazi családja, otthona és Lucca a nevére is veszi őt. Megígérte.

– Tud róla? – csodálkozott Erzsike és ahogy Antónia bólintott, megkönnyebbülve felsóhajtott. – Na, hála Istennek! Ez nagyon fontos nekem, tudod, angyalom?

– Erről jut eszembe! Johanna is angyal lesz! Az új családneve, Engel, magyarul angyalt jelent.

– Engel Johanna... meg kell mondani, jól hangzik – csettintett ujjával egy nagyot Tímár Pista. – Derék legény-e ez a labanc?

– Derék bizony! – válaszolt jókedvűen Antónia. – Orvos. A Vöröskeresztrel járt Budapesten az elmúlt hetekben. Együtt dolgoztunk a Sziklakórházban, ugyanúgy, mint a háborúban.

– Onnét ismered hát! – jegyezte meg Erzsike. – Várjunk csak! Most már mindent értek! Egyszer kifaggattam Emmát, miért nem mentél férjhez, hiszen szemrevaló jány vagy. Azt mondta, hogy azért nem, mert vannak emberek, akik csak egyszer szeretnek, és az a szerelem a sírig kitart.

– Ez így van, megerősíthetem. Az én drága Dadusom is ezek közé az emberek közé tartozott – mondta Antónia.

– És te is – állapította meg Erzsike.

– Meglehet.

– És ez a férfi most újra felbukkant az életedben.

– Ne faggatózzál már ennyit, te Asszony – korholta játékosan Tímár Pista a feleségét. – Inkább arról beszéljünk, mit hoz a jövő!

– Azt még én sem tudom – vallotta be Antónia. – Egy azonban biztos! Hiába tartanak emberek ezrei Ausztria felé, erről nem lehet senkinek beszélni, mert bajba keverhetnek bennünket és idő előtt elfoghatnak.

– Mi hallgatunk, mint a sír – mondta Tímár Pista és a kezét esküre emelte.

– Akkor rendben vagyunk. Nekem is sokkal könnyebb, hogy beszélhetek erről és nem mint a tolvaj az éj leple alatt kell itt hagynom magukat... és nem egy külföldről érkező levélből értesülnek arról, hogy mi már nem a magyar fővárosban élünk. Szóval, sietnünk kell, minél előbb át kell jutnunk Ausztriába. Minél később indulunk, annál nehezebb a határátlépés.

– Mikorra tervezitek? – kérdezte remegő hangon Erzsike.

– Három nap múlva várnak ránk.

– Tehát van segítségetek. Ez jó hír – szólt Tímár Pista.

– Igen, különben nem sikerülne.

– Értem – bólogatott Erzsike. – Aztán küldjetek ám hírt magatokról, ha megérkeztetek, hogy jól vagytok, mert addig nekem se éjszakám, se nappalom nem lesz. A bánat meg úgyis elvisz nemsokára!

– Mondtam, már az előbb is, hogy dehogy visz! Nem kellesz te az ördögnek sem! – pattant fel Tímár Pista. – Miért hordasz össze ennyi butaságot? A jánykákra boldog élet vár odaát, hát nem hallottad? Becsuktad a füledet? Ez az állapot meg csak nem tart egy örökkévalóságig, és hamarosan látjuk őket. Ne csak magadra gondoljál! – mondta a férfi. Odament a feleségéhez és megütögette pajkosan a vállát. – Meglepszünk mi kettesben ezután is, és buzgón imádkozunk azért, hogy egy szép napon betoppanjanak az ajtón.

A hortobágyi napok csak lassan teltek el. Erzsike sokat sírdogált. Az ablak mellett üldögélt, zsebkendőjével könnyező szemét és arcát törölgette. Ha a kis Johannát az ölébe vette, egyre csak azt hajtogatta, hogy milyen szomorú is az ő sorsa, mert először a lányát veszítette el, most pedig az unokájától kell megválnia. Tímár Pista ilyenkor mindig leteremtette a feleségét, aki helyett, hogy abbahagyta volna a kesergést, sírógörcsöt kapott. Antónia már alig várta, hogy útnak indulhasson Ausztria felé. Remélte, hogy Andreas Möller sikerrel jár, és megszerzi azokat a hamis papírokat,

amelyek segítenek neki Luccához eljutnia. Ha Luccára gondolt, reménnyel és szerelemmel telt meg a szíve, még az arca is felragyogott, kipirosodott. Az álmatlan éjszákakon viszont nyugtalanság fogta el, éberben forgolódott. Nem érezte jól magát. Ha aludt néhány óráskat, lidércálmok kísértették, ha az ágya szélén ült, vagy a szobában járkált, rabul ejtette a kilátástalanság, és tervei hiábavalóságának érzete. Már biztos volt benne, hogy nem akar az országban maradni, és Lucca mellett van a helye, de éjszaka mégis rossz gondolatok foglalkoztatták. Mintha egy gonosz erő el akarta volna hitetni vele, hogy nem fog szerencsével járni. Antónia tudatosan küzdött az ellen, hogy kétségek üldözzék, esetleg győzedelmeskedjenek felette. Bosszankodott, hogy mennyire nem múlt el az évek során a sötétségtől való félelme, rettegése, amely teret adott az önpusztításnak.

Az indulás napjára Erzsike megnyugodott, szokatlanul hallgatagga vált. Csak mélyeket sóhajtozott. Úgy tűnt, mintha beletörődött volna Antónia és Johanna utazásába. Tímár Pista pedig szigorú, nagyhangú intelmeket zengett. Szavaiból mégis kiérződött a mérhetetlen gondoskodás, együttérzés és megértés. Mintha ezzel akarta volna a szeretetét kimutatni családjá női tagjai felé – beleértve Tónikáját is. Ezért is érezte Antónia úgy, hogy ennek az egyszerű, alföldi magyar ember szavainak értelme örökre belevésődött a lelkébe. A Tímár házaspár nem ment ki – Antónia kérésére – az állomásra. Félt, hogy a könnyes búcsú és a barna, kopott bőröndöt cipelő fiatal nő a gyermekével árulkodó jelek lehettek volna. Jobbnak látták az óvatosságot, még ha indokolva is volt a budapesti utazás. A vörös csillaggal ellátott személyi igazolványban jól látható pecsét bizonyította, hogy Balázsovich Antónia fővárosi lakos.

Szótlatlanul álltak a nagyszülők a búcsúzás pillanatában, miután Antónia visszajött a temetőből, Eszter sírja mellől. Erzsike ételmezt csomagolt az útra, Tímár Pista pedig juhászbecskáját, és egy régi kis zseblámpát nyomott Tónikája kezébe, azzal az indokkal, hogy valamire csak jó lesz. Johanna volt egyedül jókedvű, hiszen ő még nem fogta fel, hogy most sokáig nem találkozik a nagyszüleivel. Enyhe feszültség, mély bánat, és mégis a beletörődés békés csöndje uralta a konyhát. Szinte hallhatóan dobogott mindenkinek egyszerre a szíve, talán sírni is akartak, de uralták magukat. Antónia már nem csak érezte, hanem tudta is, hogy szeretik őt, és bíznak benne. Határtalan boldogság és a hála érzete öntötte el minden porcikáját és egyszerre ölelte magához fogadott családját, a Tímár házaspárt. Szorította remegő vállukat, majd csókot hintett a homlokukra és sápadt, szomorú arcukra. Azután egy hirtelen mozdulattal felkapta bőröndjét, kézen fogta Johannát és kiosont a kiskapun. Ködös, borult idő volt odakint, enyhe eső szitált az úton. Illett a szomorú búcsúzáshoz. Antónia nem akart visszanézni az utcán, mégis megtette, talán mert hallotta Tisza ugatását. Mikor megpillantotta az integető idős házaspárt a pulikutyával a házuk kapuja előtt, elragadta szívét a szorongás. Minél nagyobb lett közöttük a távolság, annál hevesebben integettek karjaikkal. Antónia is integetett, egészen addig, amíg láthatta őket az utca végéig. Tímárék kedves, mosolygós arcát, takarás pitvaros házát az emlékezetébe véste, és magával vitte a meszeségbe, Magyarország leghíresebb pusztájáról, a Hortobágyról.